

SILABUS I LËNDËS *Fonetikë e gjuhës shqipe me fonologji II*

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Filologjisë
Titulli i lëndës:	Fonetikë e gjuhës shqipe me fonologji II
Programi:	Gjuhë dhe Letërsi Shqipe
Niveli:	Bachelor
Statusi lëndës:	Obligative
Viti i studimeve:	Viti i parë (I)/ S2
Numri i orëve në javë:	2+2
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	Universiteti “Ukshin Hoti” – Fakulteti i Filologjisë
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. asoc. dr. Xhafer Beqiraj
Të dhënat kontaktuese:	xhafer.beqiraj@uni-prizren.com
Përshkrimi i lëndës:	Fonetikë e gjuhës shqipe me fonologji II është degë e gjuhësisë, e cila ka për objekt studimi sistemin tingullor të gjuhës njerëzore. Fonetika dhe fonologjia e gjuhës shqipe studion sistemin tingullor të saj. Fonetika e studion sistemin tingullor në aspektin nyjëtimor, fiziologjik dhe akustik, kurse fonologjia e studion këtë system që ruhet në trurin e folësve. Në lëndën e fonetikës trajtohen çështje të nduarnduarshme: në aspektin fiziologjik, nyjëtimor, nyjëtimor, akustik, duke vijuar me konceptet fonologjike, dukuritë që lidhen me të, zhvillimet fonetike e deri te çështje prozodike etj.
Qëllimi i lëndës:	Lënda ka për qëllim që studentët: - t’u mësojë drejt objektin studimor të fonetikës dhe të fonologjisë së shqipes, të cilat kanë për objekt studimi tingullin dhe fonemën, dhe veçritë e tyre; - t’u mësojë strukturën dhe funksionin e aparatit të folurit; - t’u sigurojë njohuritë e nevojshme e të përgjithshme të sistemit tingullor dhe të sistemit fonemor; - t’u mundësojë që ata të fitojnë njohuri për sistemin e zanoreve dhe të bashkëtingëllore, qoftë në aspektin nyjëtimor, qoftë në atë akustik dhe klasifikimin e tyre; - t’u mundësojë që të fitojnë njohuri për konceptet e fonetikës dhe të fonologjisë; - Fonetika do t’u ndihmojë studentëve të studiojnë dhe të përvetësojnë njohuritë jo vetëm për sistemin tingullor, por edhe aspektet fiziologjike dhe akustike të sistemit tingullor të gjuhës; - t’u mësojë për të kuptuar ndarjen e tingujve në zanore dhe bashkëtingëllore dhe veçoritë e tyre fonetike dhe akustike; - të kuptojnë sa më mirë ndryshimet historike të fonemave (zhvillimet fonetike) të zanoret dhe bashkëtingëlloret; modifikimet e tingujve në rrjedhën e ligjërimit: asimilim,

	disimilim, epentezë, sinkopë, apokopë etj. Pastaj zhvillimet historike si te vokalaet, ashtu edhe te konsonateve etj.;; - të kuptojnë ndarjen e fjalëve në rrokje, theksin, intonacionin etj.;; - t'i zhvillojnë aftësitë për të hulumtuar, krahasuar, analizuar, sintetizuar dukurit që lidhen me këtë fushë etj.		
Rezultatet e të nxënit:	Pikësynimi kryesor i lëndës (në fund të këtij kursi) është që studentët: - të njohin objektin studimor të fonetikës, sistemin tingullor të gjuhës (veçoritë e zanoreve dhe bashkëtingëlloreve dhe klasifikimin e tyre; - t'i njohin mirë ndryshimet historike të tingujve (zanoreve dhe bashkëtingëlloreve); - t'i njohin ndryshimet e tingujve në rrjedhën e ligjëritimit: asimilimin, disimilimin, elizionin, epentezën, aferezën, sinkopën, apokopën etj.;; - t'i njohin mjaft mirë çështjet prozodike, si: rrokjen, theksin, intonacionin; ndarjen e fjalëve në rrokje etj.;; - të kenë fituar njohuri për drejtshqiptimin dhe drejtshkrimin; - t'i kuptojnë prirjet e përgjithshme të zhvillimit të fonetikës bashkëkohore; - të jenë në gjendje të zbatojnë njohuritë e fituara nga fusha e fonetikës; - të aftësohen për punë kërkimore-hulumtuese: individuale e grupore.		
Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime teorike/laboratorike	2	15	30
Punë praktike	1	5	5
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	5	5
Ushtrime në terren	1	10	10
Kolokuiume, seminare	1	10	10
Detyra të shtëpisë	1	10	10
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	1	10	10
Përgatitja përfundimtare për provim	1	5	5

Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuis,provim final)	1	8	8
Projektet, prezantimet	1	2	2
Totali			125 orë (5 ECTS)
Metodologjia e mësimdhënies:	Gjatë realizimit të orës praktikohet metodologjia interaktive, duke e bërë studentin pjesëmarrës aktiv jo vetëm në ushtrime, por edhe në ligjëratë.		
Metodologjia e vlerësimit:	ECTS-sistemi europian i transferimit dhe procesi i akumulimit të kredive, është një sistem i orientuar kah studenti dhe paraqet vlefën e ngarkesës së tij për të arritur objektivat e një lënde (kursi) ose programi të caktuar të studimit. Ngarkesa e studentit sipas ECTS bazohet në kohën që nevojitet për t'i kompletuar aktivitetet e planifikuara rreth një lënde (kursi), siç janë: pjesëmarrja në ligjëratë, aktiviteti dhe pjesëmarrja në ushtrime, puna në terren, përgatitja e projekteve dhe plankonspekteve, prezantimet dhe mbajtjet e orëve, punime seminarike, , puna e pavarur në bibliotekë ose në shtëpi, përgatitja përfundimtare e provimit, koha e kaluar në provim dhe parametra të tjerë. Lënda <i>Gjuhë shqipe II</i> ka 5 ETC, dmth, 125 orë pune. 1. Pjesëmarrje në ligjëratë 20 % 2. Vlerësime të ndërmjetme 10 % 3. Punime seminari dhe detyra të ndryshme 20 % 4. Provimi me shkrim (përfundimtar) 50 %		
Literatura			
Literatura primare:	1. R. Memushaj, <i>Fonetika e gjuhës standarde</i>, Toena, Tiranë, 2010. 2. B., Bahri, <i>Fonetika e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 2004. 3. A. Dodi, <i>Fonetika dhe fonologjia e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 2004.		
Literatura shtesë:			

Plani i dizajnuar i mësimi:		
Java	Ligjëratë	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Përësitje lidhur me konceptet fonetike dhe fonologjike: tingull, fonemë, kundërvënie, seri, radhë etj.	Ushtrime lidhur me drejtshqiptimin e tingujve

<i>Java e dytë:</i>	Ndërrimi i zanoreve: metafoi, apofoni; dukuria e nazalizmit	Ushtrime lidhur me ndërrimin e zanoreve
<i>Java e tretë:</i>	Ndërrimi i bashkëtingëlloreve: palatalizim, rotacizëm, elizioni, kontraksioni, krasisi dhe ndërrimet e tjera: rr-r, s-t, t-s	Ushtrime për ndërrimet e tingujve bashkëtingëllore
<i>Java e katërt:</i>	Njësitë metrike dhe dukuritë prozodike, rrokja	Ushtrime – Prozodia: rrokja
<i>Java e pestë:</i>	Ndarja fonetike e fjalëve në rrokje dhe ndarja në rrokje në kufij morfemash dhe fjalësh	Ushtrime për rrokjen
<i>Java e gjashtë:</i>	Theksi i fjalës	Ushtrime lidhur me theksin e shqipes
<i>Java e shtatë:</i>	Vendi i theksit	Ushtrime për vendin e theksit në shqipe
<i>Java e tetë:</i>	Shkallëzimi i theksit, këmba fonetike, fjala fonetike.	Ushtrime për rrjetën metrike, grupin kuptimor dhe intonacionin
<i>Java e nëntë:</i>	Rrjeta metrike, grupi kuptimor, fraza dhe intonacioni.	Ushtrime për rrjetën metrike, grupin kuptimor dhe intonacionin
<i>Java e dhjetë:</i>	Funksionet e intonacionit: funksioni dallues, aktualizues dhe funksione të tjera	Ushtrime lidhur me funksionet e intonacionit
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Drejtskrim: Norma fonetike e shqipes	Ushtrime
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Drejtsqiptimi dhe drejtskrimi	Ushtrime
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Rregullat e drejtsqiptimit të zanoreve	Ushtrime
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	Rregullat e drejtsqiptimit të bashkëtingëlloreve	Ushtrime
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Sistemi grafik i gjuhës	Test gjysmësemestral II

Politikat akademike dhe kodi i sjelljes

Nuk do të ketë kurrfarë tolerime për “huazim” nga interneti apo kudo tjetër. Punimet e njëjta apo të ngjajshme gjithashtu do të ndëshkohen. Rekomandohet që punimet që dorëzohen të jenë të shkruara me kompjuter.

Studentët duhet t’u përmbahen rregullave të përcaktuara sipas Statutit të UPZ-së dhe rregulloreve dhe vendimeve të miratuara nga Senati i UPZ-së dhe këshillit mësimor.

Pritet që secili student të vijë me kohë.

Nga çdo student pritet që të marrë pjesë në çdo ligjëratë. Për shkak të natyrës dhe mënyrës së mësimin në këtë lëndë, ardhja në mësim dhe pjesëmarrja aktive në diskutim është e domosdoshme. Çdo mungesë e vazhdueshme rezulton me zbritjen e notës finale. Studentët janë të obliguar të kenë sjellje të mirë dhe të mbajnë qetësi, si dhe t’i shkyçin telefonat mobilë gjatë ligjëratave.